

Gyűjtő: KRIZÁNE' NAGY ILONA

Gyűjtés ideje: 1966.

TART : EREDETMAGYARÁZÓ MONDÁK

SOMOGYUDVARKHELYBŐL

---

13 lap

Földrajzi mutató: SOMOGYUDVARKHELY

Szakmutató: XXVI

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

KELTÁKORAS

ÁTVÉZETUE AZ EGYSÉGES

LTK. 1157-es TETELE ALÓL

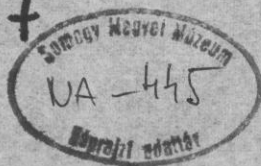
RIPPL-RÓNAI MŰZEUM
Kaposvár, Rippl.-Rónai tér
Telefon: 20-74 Postafiók: 70

1157

Eredetmagyarázo mondák
Somogyudvarhelyről

1157

 RIPPL-RÓNAI MÚZEUM 4
 Kaposvár, Rippl-Rónai tér
 Telefon: 20-74 Postafiók: 70

 Gy.: Nagy Ilona
 A.: Balogh Ferenc 85 é.

 Somogyudvarhely
 1966.

Vót egy szögény embőr, annyira szögény, a feleségével együtt. Beszégettek.

- Mi lesz velünk, szögények vagyunk, a Jóisten csak szabaditana mög bennünket. Aszt mongya: - Nem bánnam ha az ördög is gyünne, csak egy kis munkát tudnék kapni, amibül megéhetnék.

Namost, erre kpopg valaki az ajtón. Az aszt mongya: - Szabad!

Belépett erre egy jó ruhába, fekete ruhába öltözött fiatalember.

Aszongya: - Mirül tárgyalt a feleségivel? - Hát, kedvesuram, - aszt mongya, azon beszélgettünk, hogy nem tudunk hová folyamodni, sehol nem birunk egy forintot kapni. - Aszt mongya neki: az a jó ruhába öltözött: - Nézze, öregöm, gyűjjön velem, én adok munkát maganak!

Ére fölötözött a szögény embőr a rongyos ginyájába, úgy hogy elindutak. Monta a fijatalember: - Én adok munkát reggel hattól este hatig

Egy zsák pénzt fog kapni ezer, három napra. El is indutak. Hát osztán, hová, bele egy nagy kerbe. Abba minde növény volt benn, uborka, dinnye, virág, mindön, mindön. És aszt monta neki: - Eszt ha én idegyüvök, és mindönt mekkérdezek magától, és ha nem mongya meg minden növénynek a nevit, többet nem mögy ki ebbül a kertbül.

Mert én vagyok az ördög. Első nap bemönt az ördög, kérdezi aznöregi No, ez milyen növény? Elmonta az öreg mindöt. - Hát ez? É Eszt nem tutta az öreg - ez vót a dohányó Namost eszt kérdőre vonta. - Meg köll neköd eszt tudni, öreg! Három napot adott neki. Eltelt egy nap, nem tutta megmondani. Eltelt kettő, akkor sem tutta. - Na- aszt mon-

./.

./.

gya - még egy napod van hátra. Na nem tudod, a munkabéredet is lefogom, és itt maracc a pokolba, mer ez a pokolnak a kiskertye. Osztán hazamögy az embör este, de szomorkodik. A felesége asz mongya neki. - No, papa, mi a baj? - Ej, Rózsi, elválunk egymástól! - Holnap lesz a nagy nap, egy növénynek nem tudom a nevét. Asszonygya: - Ne szomorkodj, papa, holnap reggel én veled együtt megyek a kerbe dógozni. A fenekét mekkente mézzel, osztán egy collos fazékba vót toll aszt meg az ura rárakta az asszony fenekére. Aszt mongya: - Nézd, pa én belemögyöj annak a növénynek a közepibe. De figyejj ám, ! Mát belemönt, négykézlábra állt, a szoknyát feltúrte a hátára, a sok toll fehérödött. Az embörnek meg el köll ött rejtőzni, hogy meghalla mit mond az ördög. Mikor benyitit a kertajtót az ördög, nézi erre is arra is. Aszt mongya: Mi a rosseb van az én dohányomban? - Jó van , má: már tudom, mi van az én dohányomban. Az ördög meg nem mert bejönni a kerbe. Most osztán az ördög visszament. Az asszony elmönt, az embör ottmaratt este hat óráig. Este osztán fél hatkor kérdözi az ördög az öregöt: - Na, lejárt ám a három nap, mi lösz , tudod-e ennek a növénynek a nevit? - Tudom! - Na, mi? - Dohány!- Ejnye, a mindenét, mögnyertél! Itt az egy zsák pénz. - Ezt én nem bírom elszállítani. Neköd a kötelességöd, mer hátha az az állat visszagyün a dohányba, oszt ak neköd végöd. Fokta az ördög a zsákot, elvitte aszögény házho. Azok m palotát építettek. /Nevet/ Mát, az asszony tuljárt az ördög eszén. Az ömbör eszén hogy ne járna tul? Azóta tuggyák, hogy kell hívni a dohányt.

Gy.: Nagy Ilona

A.: Varga Józsefné 68 é. ref.

Somogyudvarhely

1966.

A kanász és a káromkodás

Mikor a Jézus meg a Szent Péter jártak min önfelé a földön, találkoztak egy a kanással. Az meg igen káromkodott. Aszonta a Szent Péter, hogy : Verd meg, Uram, aszt a kanászt, mer igen káromkodik. Hát asztán azz monta a Jézus.

-Ergye oda, Péter, őrizd te a disznókat egy ideig!

Amíg elhívta a kanászt. Eccör csak odaszól ám a Péter:

- Uramisteh, küdd ide a kanászt, mer mingyá káromkodok ám!

Nohát, az Uristen azt mondta:

- Látod, Péter, a kanász nem kevélségből káromkodik, hanem sokszor olyan vitája van a disznókkal, hogy muszáj neki káromkodni.

Ezér meg is bocsássa az Isten, ha a kanász káromkodik.

Gy.: Nagy Ilona
A.: Varga Józsefné 68 é. ref.

4
Somogyudvarhely
1966.

En öreganyámtól hallottam ,hogy a Szent Péter egy másik szent
tel összeverekedett, de már nem tudom, melyikkel, oszt az a másik a
Szent Péter alakját odadobta a holdra. Hát az láccik most is benne.

Gy.: Nagy Ilona
A.: Warga Józsefné 68 é. ref.

5
Somogyudvarhely
1966.

Mikor Krisztus Urunk bujdosott erdőkön - mezőkön keresztül,
a cinege kiabálta, hogy csiccs Isten, csiccs Isten, a bugybóka meg az
hogy nyír alatt, nyár alatt, fut, fut, fut! Akkor a cinegét megáldotta
hogytizenkét fia legyen, azt nyugottan ki tóg ya köteni, ne kelljen
neki bujdosni. A bugybókát meg azzal átkozta, hogy hogycsak négy
fia legyen, de ne tuggyon nekik ölég eledelt adni.

Gy.: Nagy Ilona
A.: Özv. Kozma pálné 70 é.

Somogyudvarhely
1966.

Mikor az Éva foltozott, Isten megkérdezte:

-Mit csinálsz, Éva?

Őszit aszongya Éva:

-Ringyet - rongyot fótozok.

Erre monta az Isten:

-Rongyos legyen az ivadékok id!

Nát, ezér vagyunk rongyosak.

Gy.: Nagy I,ona
 A.: Balogh Ferenc 85 é.

Somogyudvarhely
 1966.

/Meg köll spekulálni/

Vót egy faluban egyistentelen kovács, aki azt monta, hogy őrajta nem fog ki senki, nincs ollan más mestörembör, mint ő.

Asztán egyszer az Ur Jézus arra járt, kovácssegédképpe n.

Bemönt hozzá, a mestörhő, az Ur Jézus. Mongya neki:

-Melöt keresek, ha vóna szives felfogadni a mestör ur. Ugy hallottam, magánál igen lehet tanulni.

-Lehet, isz fickó.

No, osztán. -En megfogadlak.

De a ba az időbe kevés fizetés vót, hetenként két forint egy kovácssegédnek. Na, mont, bemögy egy öreg bácsika a műhelybe. De a Jézus már dolgozott is a kalapáccsal. Kérdezte tőle:

-No, papa, szeretne-e még fiatal lenni?

-Haj, fiam, fe még mennyire!

-Mány éves, papa?

-Hetvennyolc éves vagyok.

-Biztos, hogy szeretne fiatal lenni?

Hát, fiam, még szeretnék még legalábbis husz éves lenni.

Eere a Jézus belekapaszkodik az öregbe, beledobta a kohóba és ütte, verte a kalapáccsal. A kovács meg csak nézte. Eyszer asztán egy derék fiatalember ugrott kia kohóból. AKöszönte a segédnek a mütétjét.

Avval kezét fogtt a segéddel és elmönt. Amikor elmönt, a kovács megharagudott, hogy ő mér tud önóla többet, ő ezt már nem türi.

-7- ./.

El kell menni annak is. Elhajszolta.

-Il en segédre nincs szükségem, nem akarok nálamnál okosabb embőrt a mestörségömbe a földön látni.

De osztán már a kovács elöregödött, száz évnél többet ért mög.

Aztán aszt mongya:

- Most már meg szeretne halni, de nem gyün senki érte. Eccör csak bekopogtat egy embör hozzá.

-Aggy Isten, világtudó kovács mester! Most elgyüttem érted.

-Mit akaszr velem?

-Elviszlek magammal, mert éne vagyok a halál.

Ezt nem hitte el, hogy ő a halál.

-No, legyen nyugodtan, én a halál vagyok.

-Hát ott van egy pintes üveg, ha abba belebujik, akkor elhiszem.

Eere a halál fogta magát, elrejtözött és belement az üvegbe. A kaszát is bevitte magával. Mikor belemönt szépen a halál, az meg a csavaros dugóval bedugta az üvegöt. Most osztán bajab vót a halál. Attul fogva, hogy a halál be lettz zárva, hét évig nem születött senki és nem is halt meg. Az Ur Jézus megin aara vette a gaga utját.

Aszongya: - Mester ur, kovács segéd vagyok, fölfogadna-e.

Ejnye, de jó órában gyöttél, öreg vagyok, nem kapok segédet. Aztán majd egy hónapot eldolgozott ott a Jézus. Ekközbe vezették a lovakat vasalni, patkolni. Hát a Jézus meg-akarta patkolni a lovat, de a kovács nem engedte. Asztmonta:

-Ajj fére, te még ere tudatlan vagy!

Na, mos kéröm, a Jézus addig dolgozott mindenféle munkát. A jövő héte megin hoztak lovakat vasalni. A Kovács jól megcsépülte a Jézust, hogy

./.

./.
még mindig nem tuggya mögvasalni a lovat.

-Én megvasalom - mondta a segéd, de magának hozzányulni nem szabad. Mind a nyolc lábát elvábta a Jézus térgybe, aztán bevitte a kohóba, a műhelybe. A kovácsnak nem volt szabad szóni, de megin aszt gonduta, hogy ez a segéd többet tud n ála. Mikor két lábát mögvasat a Jézus, odavitte a lóhoz, a helyire rakta, asztán azon mód ottragatt. Akkor Jézus mind a hat lábát mögvasata, sorba mind egyfelől rakta föl a helyire, de a kovácsnak nem lehetett szóni. Mikor elkészült, mir a hat lábát a helyire rakta. A paraszt káromkodott szörnyen.

-Micsinász te, elrontottad a lovaimat!

De Jézus csak azt mondta: - Papa, legyen nyugottam. Asztán elmöntek. Akkor a kovács megin főharagudott.

-Te tacszó, nem ismerem el a tudományodat, te ördög vagy! Ki innen a műhelyből!

Telt mult az idő, pár év, de az öreg kovács már akkor igen öreg volt. Közeledett a kétszáz évhő. Osztán csak vót, csak vót. Akkor Jézus meg munkát keresett. Elment abba a műhelybe:

-No, mester ur, hogy van?

-Én fiam, felfgoadnálak, de minek.

-Hát, mestör, ur, nem akar mögfiatalodni ? Megnősühetne, családot alapíthatna.

-Szeretnék én fiam, de nem lehet. Azt mongya Jézus:

-Vesse le magáról ezt a szennyes göncöt, majd én megfijatalítom.

Akkor a Jézus zat is bedobta a kohóba. Jajgatott ám. De mondta neki:

-Ne bánja papa, mindegy most már! Hát, üti, veri, osztán kiröpött belőle egy kakukk madár.

Igy lett az istentelen kovácsból kakukk. Azér mongya a kakukk, hogy

ON

ka kukk ka kukk, ku k ka kukk, mer nem tuggya kimondani, hogy
kovács.
Itt a vége.

Gy.: Nagy Ilona
 Á.: Balogh Ferenc 85 é.

Somogyudvarhely
 1966.

Az Adám és az Éva a Paradicsomban laktak. Vót nekik száz gyerekük. Eccör az Uristen gondukodott magába, hogy meg kéne áldani ezeket a gyerekeket. ott a Paradicsomban. E ccer kiatta a parancsot, Évának, hogy állítsd ki a gyermekeidet sorbe. Hát, el is fogadta, hogy megteszi Elmegy az Adámhoz: -Adám, mi lösz a dologgal?

-Mér, Eva?

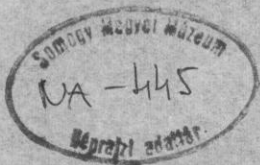
-Mer az Ur aszt monta, hogy állítsam ki a gyerekeimet, mer megáldja. De annyi ruha nem volt. Ötven gyereket felöltöztetett, azokat kiállította sorba gunyhó előtt. Mögy az Ur, látja a gyerekeket, az Éva ott áll előttük. No, Eva, itt vannak a gyermeked, mind az összes? Itt van, úram, mind az összes. Hát, mégis, eva, a többi hol van? Uram, itt az összes, ötven, ennyi van, Jól van Eva, ezeket megéldom, ezek uralkodnak a földön a nemzetiség fölött. Ezekből lött az ország világnak okos értelmes embörei, a másik ötven ezeknek alattvalói lött, dolgoznak, szántanak, vetnek, mivel letagadott Eva ötvenet.

Hát, Évának a kitagadott gyermekei vagyunk mi, akiket megáldott, azok uralkodnak fölöttünk.

Gy.: Nagy Ilona
A.: Balogh Ferenc 85 é.

Somogyudvarhely
1966.

Az Isten mikor teremtette az állatokat, minden állatnak megmonta a nevét, a szárnak is. Az Ur sorba szette az állatokat: - Na, mi a neved? - Ökör. - Mindegyik megfelelt, a nyul, a szarvas, mind. Legutólrá maradt a szamár. Odamén a Jézus hozza. -Ááááá!- ordit. Osztán megfogta a két fulét. -No, te szamár, nem tudod, mi a neved? Oszt onnan kapta a nevét.

Gy.: Nagy Ilona
A.: Balogh Frenc 85 é.

Somogyudvarhely
1966.

Ott a Paradicsomban vót egy viz, a Nilus, vagy mi. Az Adám mindig csak abba mosakodott, oszt kinőtt a bajsza, szakállá, a mellin a szőr, minden. Monta az Evának is, hogy te is mosgyál meg. De az Eva buta volt, nem az arcát mosta meg, hanem forró vót a viz, -Hó, Adám, megégeti a kezemet!- idekapott e, a lába közü. Oszt neki ott nőtt ki a szakállá.